
AZ ORSZÁGOS RABBIEGYESÜLET HAVI KÖZLÖNYE

Szerkeszti Dr. NEUMANN EDE.

Előfizetési ára évi 6 korona. Az egyesület tagjai a tagsági díj fejében kapják.
A kéziratok és előfizetési díjak a szerkesztőhöz küldendők.

Szellemi mozgalmak.

II.

A német orthodoxiának a badeni imakönyv ellen kifejtett heves agitációja csak egyik mozzanata annak az élénk mozgalomnak, mely az orthodox táborban uralkodik. Mindenütt harcias hangulat. A szemlélő azt a benyomást nyeri, hogy a konzervatívek döntő ütközetre készülnek, hogy a szabadelvűeket teljesen legyűrjék és elfoglalják sáncaikat.

Az orthodoxia céltudatosan halad utján. Hogy sikeresen vívhassa meg a harcot, fegyvertárt létesít, a mely mindazoknak, a kik részt akarnak venni a viadalban, rendelkezésre bocsátja a szükséges hadi eszközöket. Az érdekeinek szolgálatára alakult egyesület (Freie Vereinigung für die Interessen des orthodoxen Judentums) összegyűjti a reformmozgalomra vonatkozó összes irodalmi termékeket és a lapokban felhívást tesz közzé, melyben felszólít mindenkit, a ki ilyeneknek birtokában van, hogy azokat a létesítendő archivum számára szolgáltatassa be. Bevallott célja ez újabb vállalatnak, hogy mindenki, a kinek a reform és az orthodoxia között vívott harcban állást kell foglalnia, megtalálja az anyagot, a melyre szüksége van.

Az orthodoxiának hadi készületei pedig a szabadelvűeket fokozott tevékenységre sarkalják. Megalakították azt az egyesületet, mely hivatva lesz a német zsidóságban a haladást és a szabadelvű eszmék térfoglalását szolgálni (Vereinigung für das liberale Judentum in Deutschland). Kétszáz, a német birodalom minden részéből összesereglett kiváló és lelkes férfiú létesítette.

Az alakulógyűlés egyes mozzanatai rendkívül figyelemre méltók, az elhangzott beszédek a haladás eszméinek győzelméhez fűződő magas érdekek jelentőségét kellően méltatták.

A berlini hitközségben fennálló hasonló célú egyesület (Liberaler Verein

für die Angelegenheiten der jüdischen Gemeinde zu Berlin) nevében Dr. Blaschke professzor üdvözölte a gyülekezetet. Szólt a szabadelvűségnek abbeli követelményéről, hogy tan és élet egymásnak megfeleljenek s hangsúlyozta, hogy a vallás törvényei csak akkor fognak maradandó erővel hatni a zsidóságra, ha életünkkel a legbensőbb kapcsolatban lesznek és ha életünk ugyanily kapcsolatban lesz tanunkkal.

Breslauer Bernát igazságügyi tanácsos, a gyűlés elnökének jelentése értelmében 2000 felhívást és programot küldöttek szét. Az egyesületnek máris 564 tagja van, egyesek még függőben tartják elhatározásukat. A tagok között 56 rabbi van. A jelenlevők között 34 a rabbik száma. Általában kedvező sikerrel járt a megindított mozgalom. A hetes bizottság a birodalom minden részéből hála nyilatkozatokat kapott; mindenütt kifejezésre jutott a közreműködésre való készség. Hamburgban a felhívás egy szabadelvű egyesület alapítását eredményezte.

Az alakulógyűlés első előadója Dr. Vogelstein stettini rabbi volt. A zsidó vallás elpusztíthatatlan erejéről szólt, a szellemre és a kedélyre való hatásáról és arról az élénk óhajról, hogy a közönyösek sok ezrét ismét a vallásos élet számára megnyerjék, a zsidóság céljaiért lelkesítsék és a zsidóság jövőjét a fenyegető veszélyektől megóvják. Nem az antiszemitizmus az, a mely erőnket gyengíti, hanem a sokkal veszélyesebb belső ellenség: a közöny, és ez ellen kell minden rendelkezésre álló eszközzel küzdeni. Ezt a harcot pedig az orthodoxia nem vivhatja a siker reményével, minthogy éppen a merev formák idézik elő az élet és a tan között az ellentétet. Csakis a szabadelvűség, mely a vallás örök igazságait és a változó formákat egymástól gondosan elválasztja, mely azon van, hogy a mult hagyományai iránt való kegyeletet a jelen követelményeinek jóakaró figyelembe vételével összeegyeztesse, a mely mindenekelőtt a zsidóság fejlődési képességét legfelső elvként hirdeti, csakis a felforgató radikalizmustól és következetlenségtől egyaránt távol álló szabadelvűség remélheti, hogy legalább egy részét hódítsa vissza azoknak, a kiket már elveszetteknek tekintenek és gátat vessen a közöny további elfajulásának.

A szabadelvűség jogosultságát a *történet* bizonyítja. A hagyományos irodalomban ennek számtalan tanujele található. Mindenkor össze tudták egyeztetni a vallást a köztudattal, a hitet a tudással. A mai orthodoxok is sokról lemondottak, a mit azelőtt örökérvényűnek nyilvánítottak és sokat elfogadtak, a mi ellen sokáig tiltakoztak. Milyen óriási különbség van a német orthodoxok és a lengyelek és oroszok között! A ki a zsidóság fejlődési képességét tagadja, kell, hogy a középkor ghetto-zsidóságát vallja, vagy pedig szakadatlanul következetlenséget követ el és viselkedésével ellenmondásba keveredik a saját elveivel.

Azok a változások, melyeket a nemzet közéletében és kulturájában való részesedés a német zsidókban előidézett, arra készítették a mult század vezérszellemeit, hogy mindenekelőtt a kultuszban adjanak a vallásnak megfelelő

formát, hogy az istentiszteletben elégítsék ki a szellem és kedély szükségleteit. De csakhamar meggyőződtek arról, hogy a papok maguk nem képesek gyógyítani a sebeket, hanem az u. n. laikusok közreműködése szükséges, ha az arra irányuló törekvéseknek érvényt akarnak szerezni. Azonban a papokat és laikusokat közös tanácskozásokra egyesítő zsinatokhoz fűzött remények nem valósultak meg. És ez a balsiker a szabadelvű fejlődésnek nem kedvező koráramlattal és az uralkodó materialisztikus irányzattal egyetemben a szabadelvűség eszméjének buzgó előmozdítását meggátolta. Hozzájárult ehhez az a körülmény, hogy az antiszemitizmus támadásai ellen is védekezni kellett, hogy az állampolgári jogok veszélyben forogtak, úgy hogy egységre volt szükség. Igaz, hogy az orthodoxia ezekben a válságos időkben is a maga külön céljait buzgóan szolgálta és részben az egyetemes német zsidóságnak kárára megerősítette pozícióját, zárta sorait és noha kisebbségben van, hangot és irányt adott. De az ő táborában is nagy pusztításokat vitt végbe a közöny és elpártolás. Statisztikai adatok bizonyítják, hogy az elpártolók nagy része orthodox családokból származik.

A szabadelvűeknek kell tehát gondoskodniok arról, hogy ne késsék az a fejlődés, a melytől a zsidóság üdvét várják, oda kell hatniok, hogy a vallásos élet elposványosodásának vége szakadjon. A szabadelvűség jövője a zsidóság jövője. Ismét vallásos irányzat észlelhető az emberiségben. A materializmus uralma hanyatló félben van. Használjuk fel a kínálkozó alkalmat. Bátran és határozottan, *kegyeletesen és a történetileg létesültnek kiméletes figyelembe vételével* szálljunk szembe azzal az általánosan elterjedt téves nézettel, hogy a zsidóság lényege szertartásaiban van, *hogy jámborság és vallásos haladás ellentétek*. És a szivünkben hordandó és érvényesítendő kegyelet mellett óvakodjunk álkegyeletről, mely csak halotti koszorukat fon és a melynek az élők számára nincs virága, a mely csak az ősoket ismeri, de nem fontolja meg, hogy unokák is következnek utánunk, a mely csak a multra tekint, de a jelen jogát nem veszi semmibe.

Nem akarunk az orthodoxia birodalmába betörni, nem kívánjuk érinteni a konzervatívok birtokát. Szabadelvűség és türelmetlenség nem férnek össze. De követeljük a magunk számára azt a teljes jogot és azt a korlátlan szabadságot, hogy vallásos meggyőződésünknek erőteljes kifejezést adjunk, hogy vallásos intézményeinket úgy alakítsuk, hogy megfeleljenek céljuknak, hogy igazán jámbor gondolatokat keltsenek bennünk.

A vallásos szabadelvűségnek a német zsidóságban meg kell adni azt a helyet, mely nemcsak híveinek nagy számánál, hanem különösen szellemi jelentőségénél fogva megilleti. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha erős szervezetet alkotunk, ha az eddigi szétforgácsolás helyébe az összes erőket összegező egyesület lép. *A lelkiismereti szabadság ezáltal ne korlátoltassék. A hitközségek ne veszítsenek semmit rendelkezési jogukból.* Tudjuk, hogy a viszonyokat tekintetbe kell venni, hogy tisztelni kell a hagyományokat és szokásokat. *Azt sem kívánjuk, hogy minden vallásos kérdésben egyértelműség*

legyen, csak az alapelvekre nézve kell megegyezni, azokat kell az egyesület alkotmányát megállapító programmban világos, pontos kifejezésre juttatni.

A hetes bizottságtól kidolgozott program a következő tételekből áll:

A zsidó vallás a korfelfogáshoz képest fejlődni tud, a nélkül, hogy lényege, fenmaradása és a multtal való összefüggése ezáltal megváltoznék. Ebből a jelenre nézve annak jogosultsága és szükségessége következik, hogy a zsidó vallás örökkévaló tartalmát és változhatatlan alapjait oly megjelenési formákban hozzák kifejezésre, a melyek korunknak megfelelnek, hogy ne keletkezessenek tan és élet között a zsidóságtól idegen ellentét.

A német zsidók a multhoz való kegyeletes támaszkodás mellett külső életüket belső felfogásaikkal kell, hogy összhangzásba hozzák; különösen nem szabad súlyt helyezni elavult szabályokra és elhalt szokásokra.

Az istentisztelet a kor szükségleteihez képest átalakítandó, benne a német nyelvnek széles tér engedendő, hogy a templom látogatóinak szelleme és kedélye felemelkedjék és épüljön.

A vallásoktatás úgy alakítandó, hogy figyelembe vegye a tudomány biztosított eredményeit, hogy elismerje a zsidóság fejlődési képességét, hogy ezáltal a tanulókat a zsidósághoz való szeretettel töltse el és ne hozza őket ellentétbe a szülői házzal.

A zsidóság tudományának meg kell adni azt a helyet és befolyást, a mely megilleti, hogy a zsidó vallás modern alakulásában méltó módon képviselve és megvédve legyen.

Nagy érték tulajdonítandó a nő fokozott részvételének a vallásos és hitközségi életben.

A szabadelvű zsidóság érdekeinek képviselőjére és a szabadelvű gondolat megerősítésére alapítják az egész német birodalmat átkaroló egyesületet.

Ennek az egyesületnek tagjai lehetnek személyek — férfiak és nők — és egyesületek; a fennálló vagy alapítandó szabadelvű egyesületek az általános egyesülethez helyi szövetkezetekként csatlakozhatnak. A szabadelvű zsidó egyesület megvalósítja céljait: 1. időszaki folyóirat alapítása és fentartása által, 2. előadások és azok terjesztése által, 3. szabadelvű ifjusági egyesületek alapításának kezdeményezése által.

A programmal kapcsolatban a következő határozati javaslatot terjesztették a gyűlés elé:

A zsidóság vallásos szabadelvűsége a zsidóság lényegéből és történeti fejlődéséből meríti jogosultságát és ennél fogva az orthodoxia melleit a német zsidók életében egyenjogú tényezőt tesz.

A vallásos szabadelvűség elismeri az orthodoxia rendelkezési jogát vallásos ügyekben és elvet minden lelkiismereti kényszert. De ugyanezt a jogot és szabadságot követeli a maga számára is. Ezeknek az elveknek az elismerése a hitközségben való békés és üdvös együttműködésnek megingathatatlan alapja.

Programmunk azokat a követelményeket tartalmazza, a melyeket a zsidó szabadelvűség a maga számára megállapít és a hitközségi életben érvénye-

síteni akar; a lelkiismereti szabadság szabadelvü principiumához képest végrehajtásakor a helyi viszonyokkal számol.

Ennek a kijelentésnek a tekintetbe vétele mellett ajánlatos a program változatlan elfogadása.

Ezt az elfogadást élénk, a szabadelvü eszmék fontosságát, a német zsidóság egész jövőjére kiható jelentőségét kellően kidomborító vita előzte meg. A második előadó: *Dr. Seligmann M.* frankfurti rabbi a mozgalom indító okairól szólt és a program egyes pontjait méltatta. Utalt arra, hogy a keleteurópai hitrokonok válságos helyzeténél nem kevésbé aggasztó a nyugateurópaiaké, a német zsidóké. Ez a belső, erkölcsi válság a jövőre irányítja tekintetünket és azt kérdezteti velünk, hogy miképpen fog alakulni a második és harmadik nemzedékben a zsidóság vallásos helyzete, ha nem karoljuk fel a szabadelvűség ügyét kellő komolysággal. Rámutat a zsidóság nagy veszteségeire, a kiskorú gyermekeiket elidegenítő apák ezreire. Visszautasítja azt a vádat, hogy a haladás okozta a vallásos kötelekek meglazulását. Ez a meglazulás adott életet annak az eszmének, melyért sikra kell szállni és nem megfordítva. Nem szabad az okot az okozattal összezavarni. Az élet, az összes viszonyok megváltozása teremtette az új helyzetet. Ezeknek a viszonyoknak a hatása alatt alakultak át az emberek. Az orthodoxia nem képes az újuságot szellemileg a valláshoz kapcsolni és számára megtartani. A szabadelvű párt, mely a zsidóság fenmaradásáért küzd, a konzervativizmus igazi képviselője. Nem akarunk más vallásokat utánozni. Nem akarjuk a történeti talajt elhagyni, nem akarunk az asszimilációban való gyönyörködésből vagy az emancipáció hajhászásából tenni, vagy mellőzni, vagy változtatni semmit. Vallásra sóvárgunk; ebben az epedésben van a szabadelvű haladásnak jogosultsága.

A többi szónokok a szabadelvűség híveinek önrendelkezési jogát hangsúlyozták az orthodoxiával szemben, mely úgy viselkedik, mintha a zsidóságot ő bérelte volna. Nem küzdenek, hanem védekeznek ellene. Nem akarnak mást, mint annak az elismerését, hogy jogegyenlőség van a zsidóságban; a szabadelvűeknek ugyanannyi a joguk, mint az orthodoxoké.

De aggályok is merültek fel. Kifejezésre jutott az az óhaj, hogy az alakulógyűlés csak a határozati javaslatot fogadja el, a programot pedig, a melynek elfogadása esetleg szakadást idézhetne elő a zsidóságban, gondos átdolgozás végett adják vissza a hetes bizottságnak, mely azt egy szabadelvű rabbikból alakítandó gyűlés elé terjeszse.

De a túlnyomó többség minden aggályt alaptalannak nyilvánított; elfogadta a programot és a határozati javaslatot, egyszersmind pedig megvitatatta és elfogadta az alapszabályokat és megválasztotta a tisztikart.

Ezek után az új egyesület meg fogja kezdeni működését, a melytől a német zsidóság vallási életét közeli érintő eredmények várhatók. Előre látható, hogy a megindult mozgalom az orthodoxiára is nagy hatással lesz. Fokozott buzgalomra fogja serkenteni. A szellemek élénk harcban fogják összemérni fegyvereiket.

A cél szempontjából örvendünk ennek a harcnak. Örülünk annak, hogy mindkét táborban akadnak vitéz bajnokok.

„Van idő a hallgatásra és van idő a szólásra.”

(Kohelet 3, 8b)

Közfelfogás szerint nekünk rabbiknak hallgatás a dolgunk, valahányszor a zsidók országos ügyeiről van szó és csak mint magánemberek nyilváníthatunk mi is véleményt ilyenekben. És a mennyiben hierarchiának tényleg nincs talaja a zsidóságban, nem is lehet kifogásunk az ellen, hogy a vallás terére szoritják befolyásunkat és működésünket. De ha vezérszerepet nem is kíván senki közülünk a rabbikar részére, annyira szerényeknek még sem szabad lennünk, hogy hallgatásba merüljünk, midőn szívünk sugalja, sőt parancsolja, hogy minél hangosabban fölemeljük szavunkat.

Ennek az ideje pedig szent meggyőződésünk szerint elérkezett, midőn a hazai zsidóságot a legerősebben foglalkoztatja és mozgatja ismét a tömörülés életkérdése. Arról van szó már hónapok óta, hogy a magyar zsidóság különböző pártjai, eddigi vallásügyi irányaik érintetlen föntartása mellett kezdet fogjanak egymással abból a célból, hogy az állammal szemben egységes testté tűnjenek fel és közös érdekeiket kifelé egységesen intézhessék és védhessék meg.

A javaslat a zsidóság haladó táborából indult ki; melynek vezetői fehér lapot kínáltak orthodox testvéreinknek, de ezek képviselői mereven azt válaszolták: „ló nááleh“, mi nem vágyakozunk góluszunkból való fölemelkedésre; mi nem akarjuk lehetővé tenni, hogy a zsidóság mint egész tekintélyre tegyen szert; mi a jogi ghejtőt megszoktuk és megszerettük és nincs oly Mózes, ki bennünket onnan kicsalogathatna.

Hallatlan beszéd ez, a minek hasonmását hiába keressük 4000 éves történetünkben! A legrégebbi szakadás a Salamon király halála után beállott volt, de a kibékülés vágya az összes próféták és jámbor királyokban élt és Jeremiás Ephrajimot, a gonoszt, Isten drága fiának, dédelgetett gyermekének nevezi, a kin Isten végre is könyörülni fog.

De mély ellentét volt szaduceusok és pharizeusok közt is és ez sem vezetett a „két felekezeti“ elméletéhez és a zsidóság ezen veszedelmes tan nélkül is fönmaradt és őszerejéből mitsem veszített. A középkorban is voltak közöttünk valláspártok, elkeseredett harcok folytak Maimuni és vallásbölcselete mellett és ellen, de ezen szellemi viharok csak az eszméket tisztították meg; a zsidóság egységét a legszélsőbb irány sem merte kétségbe vonni.

De a jelenben is hivatkozhatunk a hatalmas cionista mozgalomra, melyben vállvetve együtt harcolnak legjámborabb hittestvéreink olyanokkal, kik a legmesszebbmenő szabad gondolkodásnak hívei.

Hiszen elég, ha csak Herzl és Nordaurá utalunk, kiket a cionizmus a legnagyobb tisztelettel és hálával vesz körül.

És vajon mivel okadatolja hivatalos orthodoxiánk az ő vakmerő álláspontját? Mivel akarja menteni a kegyetlenséget, melylyel a zsidóságot kiszolgáltatni kívánja egyre bátrabban ellenünk törő ellenségeinknek?

Ha valóban annyira elszakadtaknak tart bennünket a zsidóságtól, hogy minden közösséget meg kell bontania velünk; ha szerintük valóban más a mi vallásunk, mint az övék, akkor vonják is le a végső következményeket: tiltsák meg az összeházasodást a „két felekezet“ közt; hisz erre — csak akarniok kell — megtalálják az alapot Deuter. 7. fej. 4 versében Kiddusin 68b szerint. Pedig azt még soha sem hallottuk eddig, hogy a hivatalos orthodoxia rendeletet bocsátott volna ki a rabbikhoz, hogy harcoljanak az orth. és neologok közt kötendő vegyes házasságok ellen.

Azt se hallottuk, hogy ilyen esetekben alkalmazták volna a Sulchan Áruh Jóre deá 269. sz. 12. §-át, mely szerint a „mumár“ (eretnek), ha megtérni akar, köteles magát rituális fürdőzésnek alávetni és három jámbor férfi előtt a megjavulást ünnepélyesen megfogadni.

Mindezekből az orth. vezetés mitsem kísérelt meg; ilyet nem hallottunk és nem olvastunk részéről, pedig a következetesség ezt követelte volna tőlük. És vajjon mi a magyarázata ennek a nem várt liberalizmusnak velünk szemben? Vajjon az opportunizmusnak kell ezt tulajdonítanunk? De hisz vallási kérdésekben ilyent orthodoxyánknak legkevésbé szabad ismernie. Nyilvánvaló tehát, hogy a kétféle felekezet elméletét az orthodoxia még sem veszi komolyan és ennél fogva kell, hogy egészen más, tisztán profán szempontok lappangjanak a non possumus álláspontja mögött.

A dolgok ilyenén állásáról pedig föl kell világosítani hazánk konzervatív zsidóságát; meg kell magyaráznunk neki, hogy személyi ambíciók, hatalmi indokok irányítják vezetőit, midőn meggátolni akarják azt, hogy a magyar zsidóság kifelé egyesítve álljon rést jogai mellett és legyen elég erős az ellene intézett támadások visszaverésére.

Tudjuk, hogy ezzel súlyos vádat emelünk az orthodox vezetés ellen, melynek keblében nagy tudású és jámborságu rabbik foglalnak helyet, de egyrészt a szigorú logika elől nem lehet kitérnünk, másrészt pedig hajlandók vagyunk föltenni, hogy utóbbi tisztas férfiak illetéktelen befolyások alatt állnak és mások által félrevezettetnek.

Különben pedig fölhívjuk az ellentábort: „jitnu édéhem vejiczdóku“, adják elő bizonyítékaikat és igazolják magukat! . . .

Hadd tudjuk meg, minő veszélyek származhatnak vallásunkra abból, ha befelé a legmesszebb menő szabadság biztosítatik minden pártárnyalatnak és el nem vitatva egymástól a zsidó nevet, kifelé egységes táborra tömörülünk. Érvekkel harcoljunk tehát addig, míg az igazság nem diadalmaszkodik és iparkodjunk tiszták lenni Isten és Izrael előtt.

Ezen harcból vegye ki a rabbik kara a maga részét, lássa be, hogy most nincs idő a hallgatásra; lépjen tehát ki a porondra; oszlassa el az előítéleteket; ne tekintsen mást, mint a tiszta igazságot és legyen meggyőződve, hogy szavai nem fognak eredménytelenül felhangzani a pusztában. Szóaljanak meg a t. kartársak ezen lapokban és legyen gondunk reá, hogy minél szélesebb körökben meghalljanak bennünket.

Székesfehérvár.

Dr. Steinherz Jakab.

Krónika.

Magyarország.

Felekezetek segélyezése a folyó évi állami költségvetésben. Az egyházak rendes segélyezése rovatában a következő tételeket találjuk: Az erdélyi rkath. státusnak 72.000 kor. (tavaly 62.000); a görög szertartásu kath. egyháznak 370,000 kor. (300,000); az ág. hitv. evang. egyháznak 335,378 kor. (u. a.); a ref. egyháznak 461,900 kor. (u. a.); a gör. keleti egyháznak 200,000 (u. a.); az unitárius egyháznak 100,000 kor. (u. a.); az *izraelita felekezetnek 60,000 kor. (u. a.);* a mármarosi ref. egyházmegyének az Apaffy-féle sójáraadék váltóságául 10.000 kor., a debreczeni főiskolának ugyanezen a címen 8000 kor. Az 1898. XIV. t.-c. 2—18. §-a által megjelölt célra 2.430.000 kor. (2.395,000); ugyanezen törvény 1. §-a által megjelölt célra 1.000,000 kor.; a ref. és ev. egyháznak a 48. XX. t.-c. végrehajtásaképpen 2.000.000 kor.; az erdélyi ev. egyházkerületnek ugyanezen címen 100,000 kor.; dologi természetü párbérszolgáltatások megváltására 30,000 kor. A rendkívüli kiadások rovatában: A ref. és evang. egyházak alapjainak gyarapítására 300,000 kor. (u. a.); az erdélyi evang. egyházkerületnek ugyanezen címen 20.000 kor. (tavaly még semmi); az unitárius egyháznak ugyanezen címen 15,800 (u. a.); a görög szert. kath. egyházi könyvek kiadására utalványozott 400.000 kor. 4-ik részleteként 50.000 kor. (u. a.); az *orsz. izraelita iskolaalapnak 30,000 kor. (u. a.);* a kolozsvári Ferenc-rendi szerzetesek rendházának renoválására engedélyezett 53.000 kor. 3-ik részleteként 16.500 kor. A felekezeti célokra felvett rendes kiadások összege 7.217,622 kor. (5.972,622), a rendkívülieké 432,300 kor. (405,800).

Ausztria.

A bécsi izrael. hitközség előljárósága egy hozott határozat értelmében *a nép- és polgáriiskolai hitoktatás* számára új tantervjavaslatot tesz közzé, melynek főelve a gyakorlati élet követelményeinek szemmel tartása. Azon van, hogy a tanuló már a népiskolában megküzdjön a héber olvasás technikai nehézségeivel, úgy hogy a polgári iskolában szélesebb alapja lehessen a történeti oktatásnak, a szentírás szövegismertetésének (fiuk számára) és a bibliai olvasmányoknak (leányok számára). A liturgia megértésének kellő előkészítése végett már a népiskola harmadik osztályában kezdi meg a legfontosabb imák fordítását, azt folyton gyakorolja és osztályról osztályra előrehaladva, a végzett anyagot mindig ismételve, azt a tanuló szellemi tulajdonává tenni iparkodik. Minthogy pedig a vallásoktatásnál a nevelő és kedélyképző mozzanatoknak kell előtérbe lépniök, a történet tanítására, a német bibliai olvasmányokra, a vallás- és kötelességtanra is nagy súlyt helyez. A történeti oktatást annyiban reformálja, hogy a rendszeres történet helyébe a történeti képek bemutatását állítja. Ennek meg van az az előnye,

hogy a történeti kép minden mellékesnek elhagyásával, minden oldalról hátrólva és magában lezárva jobban hat a gyermeki kedélyre.

Ez a tantervjavaslat foglalkoztatta a hitközségi előljáróságot június 14-én tartott ülésében, a mely azt el is fogadta.

Bécsi hitrokonaink egynémely részét évek óta a *mikva*-ügy izgatja. Több szempontból feljegyzésre érdemes a következő: 23 imaegyesület az ügy megbeszélése végett gyűlést tartott, melyen a következő határozati javaslatot terjesztették elő:

1. A mostani mikva állapota szégyenletes és elégtelen.

2. A hitközség felkérendő, hogy a már hozott határozathoz képest kezdje meg és minél előbb fejezze be a mikva építkezést. Az egybegyültek továbbá kijelentették, hogy azt csak akkor tekintik kielégítő módon végrehajtottnak, ha a rituális felügyeletet az Adasz Jiszróél (Schiffschul) rabbinátusára bizzák. A mennyiben ily megállapodás nem jönne létre, az Adasz Jiszróél felszólítandó, hogy ő maga építsen mikvát és erre az összes képviselt egyesületek támogatásukat helyezik kilátásba.

A határozati javaslatot nem fogadták el és újból megindítják a hitközséggel a tárgyalásokat.

A *morva-sziléziai* rabbiszövetkezet május 28-án tartotta közgyűlését az *olmützi* német kaszinó nagytermében. Megjelent 20 rabbi, a hitközség előljárósága teljes számban, azonkívül a zsidó lakosság összes előkelőségei, köztük számos hölgy is. A gyűlést dr. *Freimann* holleschaueri rabbi, az egyesület elnöke nyitotta meg. Az *olmützi* hitközség elnöke, dr. *Eben* rendkívül szíves szavakkal méltatta a rabbiszövetkezet feladatát és céljait és azoknak a hálás érzelmeknek adott kifejezést, a melyekre a gyűlés egybehívói valamennyiüket kötelezik. A gyűlés vezetését létrejött körül szerzett érdemei elismeréséül dr. *Oppenheim* rabbira bizzák.

A napirend első pontja dr. *Kurrein* teplitzi rabbi, a cseh rabbiszövetkezet elnökének előadása volt. *Rabbinizmus és modernizmus* címen szólt oly kérdésekről, melyek minden rabbit nagyon közletről érdekelnek. Dr. *Lewy brünni* rabbi referatuma a bécsi izr. Bundestagot méltatta és erélyesen visszautasította azt az állítást, hogy a rabbik soha sem voltak a zsidóság képviselői. A történet fonálán cáfolta ezt a tévedést, kimutatta annak az aggodalomnak alaptalanságát, a mely zsidó klerikalizmus és hierarchia rémeivel ijesztegeti a hitközségeket és a rabbikar kellő képviselést követeli ott, a hol a vallás és a hitközség ügyeiről van szó. A nyilvános ülést zárt tanácskozás követte.

A *cseh középiskolák izrael. hitoktatóinak szövetkezete* szeptember hó 8., 9. és 10. napján szünidei felolvasásokat rendez, melyeknek tárgysorozata:

1. Knöpflmacher S. rabbi: Tóraszemelvények régi magyarázatokkal.

2. Dr. Kisch A. professor: Zsidó és állami házassági jog az osztrák gyakorlatban.

3. Dr. Hirsch J. professor: A középkor hitvitái.

4. Freund M. rabbi: A vallásoktatás methodikája.

Németország.

A német orhodoxia június havában lánglelkü alapítója, *Hirsch Sámson Rafael* születésének 100. évfordulóját ülte meg. A nagyhatású férfiú tehetőségét és jelentőségét azok is elismerik, a kik eszméit nem helyeslik és működését, valamint híveinek tevékenységét a zsidóság haladásának szempontjából károsnak tekintik.

Az évfordulón megjelent alkalmi iratok közül említendők: Dr. Breuer Raphael, *Unter seinem Banner* és az „Israelit“ ünnepi száma: *Samson Raphael Hirsch-Jubiläums Nummer*.

A *Zentralverein deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens* elhatározta, hogy *nőket* is felvesz tagjainak sorába. A legközelebbi képviselőválasztások alkalmával, a melyek a zsidókra nézve kiváló fontosságúak, a választási harcban tevékenyen fog részt venni, hogy nyílt vagy titkos antiszemiták megválasztását megakadályozza.

A *Hilfsverein der deutschen Juden* tagjainak száma az utolsó kimutatás értelmében 18000-re emelkedett. Rendes évi bevétele 138.000 márka. Az egyesület örvendetes gyarapodása lehetőségessé tette hatáskörének kiterjesztését is. Különösen az iskolaügyet karolta fel. *Dr. Nathan Pál* négy havi keleti tanulmányútján szerzett tapasztalatai alapján megállapították azokat az elveket, a melyek szerint keleten szervezni akarják az iskolai ügyet. Palesztina lesz gondozásuk legkiválóbb tárgya. A mértékadó tényezőkkel megegyeztek abban, hogy a talmud-tóra iskolák oktatását az illető intézetek vallásos jellegének és alapjának teljes megóvása mellett a gyakorlati élet követelményeihez képest fogják átalakítani, úgy hogy növendékeik az illető iskolák elhagyása után képesek lesznek a gazdasági életben érvényesülni és maguk megkeresni kenyerüket.

Bulgáriában, Romániában és Európai-Törökországban is hathatósan előmozdították az iskolák ügyét. A múlt évben 35 iskolában 4000 tanulóra terjedt ki a *Hilfsverein* gondja.

Ehhez a kulturális tevékenységhez pedig az a nagyszabású segélyakció csatlakozik, a melyre inség és nyomor, üldözések és szenvedések készítették az egyesületet. Galiciában mindenféle háziipart honosított meg és azok révén 3100 munkaerőt foglalkoztattak. Romániában azokat a sebeket gyógyította, a melyeket a parasztlázadások ejtettek a zsidókon; Palesztinában a gazdasági krízis és borzasztó drágaság oly állapotokat idéztek elő, a melyek nagy mértékben vették igénybe segítségét, leginkább pedig az orosz üldözések költötték le figyelmét és sarkalták fokozódott áldozatkészségre.

Az orosz zavarok kitörése óta a *Hilfsverein* kivándorlási célokra $1\frac{1}{3}$ millió márkát fordított. Az 1907. évben kifejtett tevékenysége $\frac{3}{4}$ millió költséggel járt.

A *német zsidók szövetsége* (*Verband der deutschen Juden*) a *porosz népiskolai jogok* a zsidókat érintő rendelkezéseit összegyűjti és rendszere-

sen feldolgoztatja. A műnek címe lesz: a zsidók jogállása a porosz népiskolai jogban (Die Rechtsstellung der Juden im preussischen Volksschulrecht), megírásával Dr. I. Freund bízott meg.

A *zsidók statisztikájának egyesülete* (Verein für Statistik der Juden) Berlinben tartott közgyűlése azokról a nagyobb munkákról számolt be, amelyeket a lefolyt évben befejeztek. Megjelent *Dr. Thon Jakab* könyve az *osztrák zsidókról* és elkészült *Dr. Ruppin Arthuré a román zsidókról*. Most a magyar és hollandi zsidók és a palesztinai iskolák kerülnek sorra.

A *német cionisták* kiküldöttjei június hó 8- és 9-én tartották *Boroszlóban* gyűléseket. Körülbelül százan jelentek meg.

A napirend első tárgya volt: a nagy német zsidó szervezetek. A következő javaslatot fogadták el: a 11-ik nagygyűlés üdvözli a többi nagy zsidó szervezetek működését, a mennyiben a zsidóság tagozását és összefoglalását, valamint a zsidó népérzet és öntudat megerősítését szolgálja. Abbeli reményét fejezi ki, hogy sikerül majd az összes zsidó szervezeteket a zsidóság közérdekeinek szolgálatában közös tevékenységre — különösen Palesztinára vonatkozólag — összefoglalni.

A hitközségi kérdésekhez való viszonyról szóló előadásban a következő tétel állított fel: A cionizmus, mint nemzeti politikai párt nem foglalhat állást a zsidóságban levő vallásos különbségekkel (orthodoxia és szabadelvűség) szemben. De a cionistáknak a hitközségekben örködniök kell a felett, hogy reformok által az asszimilációt elő ne mozdítsák, hogy a héber nyelv régi jelentőségét a zsinagógában és az iskolában megóvják, hogy az imákból a cion-gondolatot ki ne küszöböljék.

Egy a német zsidók politikai állásfoglalását tárgyaló előadás kapcsán egyhangulag kimondották, hogy nem korlátozzák egyesek állásfoglalását, de a cionizmus mint szervezet nem kíván Németország belső politikai küzdelmeire befolyást gyakorolni és nem támogat egyes politikai pártokat.

A többi előadás tárgya volt: Palesztina gazdasági fejlődése és kulturumunkák Palesztinában.

Az Országos Rabbiegyesület 1907. december 23-án, a pesti izraelita hitközség székházában tartott választmányi gyűlésének

jegyzőkönyve.

(Vége.)

9. Tekintettel arra, hogy az Egyesület tagjainak szerény javadalmazása nem engedi, hogy az Egyesület céljaira nagyobb anyagi áldozatokat hozzanak, elhatározta a választmány, hogy felkéri a hitközségeket, hogy költségvetésükbe felveendő évi hozzájárulással támogassák Egyesületünket; feljogosítja e kérelemre az a körülmény, hogy az Egyesület munkássága egyszerűen a hitközségek legfontosabb érdekeinek szolgálatában áll.

10. Elnök felhívja a választmány figyelmét azon általánosan hangoztatott, a kormány nevében is terjesztett véleményre, mely az 1848. XX. törvénycikk hatálya alól a zsidókat ki akarná vonni, mire a választmány egyhangulag oda nyilatkozik, hogy mint törvényesen bevett vallásnak, a zsidóságnak is joga van a nevezett törvénycikk jótéteményeihez s minden tőle telhető erővel oda fog hatni, hogy a maga részére is követelje a törvény joghatályát.

11. Elnök azon számos helyről beérkezett panaszról tesz jelentést, mely szerint a r. kath. egyház lelkészei nem veszik tekintetbe az áttérési törvényt, melynek ellenére megkeresztelnek olyan zsidókat is, kik kilépési szándékukat nem jelentik be az illetékes rabbinál. Egyesületünk volna hivatva gondoskodni e baj orvoslásáról. A választmány elhatározza, hogy feliratban fogja felhívni a vallás- és közoktatásügyi minister figyelmét e visszaélésekre.

12. Elnök előterjeszti Dr. Herzog Manó indítványa kapcsán a tervbe vett s országszerte visszhangra talált eszmét, hogy egyetemes gyűlést tartson a magyar zsidóság, melyen kifejezést adjon sérelmeinek, miket úgy felekezeti, mint gazdasági téren kell elszüntetnie. Élénk eszmecsere után kimondja a választmány, hogy kívánatosnak tartja a nagygyűlés egybehívását, de szervezésével, előkészítésével és vezetésével csak hivatottak bizassanak meg, különben féltő, hogy a nagygyűlés esetleg olyan lefolyásu lehet, a mely még jobban csorbitaná felekezetünk méltóságát. A Rabbiegyesület választmánya egyedüli illetékes tényezőnek a nagygyűlés előkészítésére a községkerületeket, illetve az Izraeliták Országos Irodáját tartja.

13. Elnök bemutatja Dr. Neumann Ede indítványát, hogy a Rabbiegyesület tűzze napirendre a felekezet méltóságát lealázó s a hitközségekre elviselhetetlen terheket rozó vándorkoldulás ügyét. A választmány felkéri Dr. Neumann, Dr. Feldmann és Dr. Klein József tagokat a kérdés beható tanulmányozására és a legközelebbi választmányi gyűlésen beterjesztendő javaslattételre.

14. Elnök élénk színekkel ecseteli a szomorú helyzetet, melyet zsidó családokban más vallásu nevelők teremtenek azzal, hogy leginkább az ő hatásuknak tulajdonítható a serdülő ifjuságnak elidegenedése vallásunktól. Előadásához beható eszmecsere fűződött s a választmány kimondta, hogy a magyar zsidóság rendkívül sürgős feladatának tekinti egy zsidó tanítónőképző felállítását s örömmel üdvözli a pesti hitközség elnökét, ki programjába vette fel egy ily intézmény létesítését, mely hivatva lesz a zsidó családokat zsidó nevelőkkel ellátni, s egyben felkéri a tagokat, hogy főleg a kerületi gyűlések alkalmával igyekezzenek híveket szerezni az eszmének, hogy az egész hazai zsidóság hozzájárulásával minél előbb testet ölthessen az eszme.

15. A rabbi nélkül szükölködő hitközségek vallásos állapotának tárgyalása kerülvén sorra, megdöbbentő képet nyújt Dr. Neumann Ede azon hitközségekről, melyek betöltetlenül hagyják a rabbi-állást, minek folytán

hiányzik ott a vallásos vezetés, teljesen elhanyagoltatik a hitoktatás s kivesz minden közérzés a zsidóság iránt. A választmány elhatározza, hogy illetékes helyen fel fogja hívni a figyelmet arra, hogy 1) hajtsák végre a törvényt s töltsék be haladéktalanul a lelkeszi állásokat, s hogy 2) rövidebb tartamu üresedéseknél a községkerület bizzon meg valamely szomszéd rabbit az illető község vallásos gondozásával s funkciók végzésével.

16. A rabbi-állások betöltése körül tapasztalható visszásságokra vonatkozó panaszok kapcsán legmélyebb sajnálatát fejezi ki a választmány egyes hitközségek eljárása felett, a melylyel sértik nemcsak az állás dekorumát, de a felekezet méltóságát is, s kívánatosnak tartja, hogy a községek kellő körültekintéssel kerüljék el azon harcokat, melyek rabbiválasztás alkalmával a felekezet becsületének kárára folynak a község kebelében.

17. Dr. Neumann Ede felhivja a választmány figyelmét a zsidó vallásu katonák vallásos gondozására. Istentiszteleten alig jelenhetnek meg, nem minden helyőrségben vezetik őket eskütételre a templomba, valamint hogy a zsidó ünnepek megtartása sincsen rendeleti uton szabályozva, hanem minden egyes alkalommal külön kell kérelmezni a szolgálat alól való felmentésért. A választmány egyhangulag elhatározza, hogy az Országos Iroda útján kérelmezni fogja, hogy a zsidó vallásu katonák vallásos gondozásáról intézkedés történjék.

18. Elnök előterjeszti az iskolai szünnapok revíziójának szükségességét, minthogy a ministeri rendelet a Szimchath Thóra napot nem sorolja fel az ünnepek közt, mire a választmány elhatározza, hogy a vallás- és közoktatásügyi ministernél kérelmezni fogja oly rendelet kiadását, mely ezen ünnepen is felmenti a zsidó tanulókat az iskolalátogatás alól.

19. Dr. Neumann Ede jelenti, hogy a Dunántuli Rabbiegyesülettől nyert megbízás folytán egy agendakönyv céljaira összegyűjtötte a teljes anyagot, a melyet készséggel bocsát most az Országos Rabbiegyesület rendelkezésére, ha annak kiadására vállalkozik. A választmány elismeri s méltányolja egy ily agendakönyv szükségét s mihelyt módjában lesz, foglalkozni fog annak kiadásával.

20. Dr. Neumann Ede indítványozza, hogy ezentul gyűléseink alkalmával tudományos felolvasások is tartassanak, mely indítvány örömmel fogadtatván, az elnökség bizatik meg előadók felkérésére.

21. A gyűlések helyének tekintetében egyhangulag elhatározott, hogy a gyűlések mindig Budapesten tartatnak meg.

22. Több tárgy nem lévén, miután dr. Feldmann indítványát, mely köszönetet javasol az Elnökségnek a fontos tárgyak napirendre tűzéseért s alapos előkészítéseért, valamint dr. Neumann indítványát, mely köszönetet javasol a pesti izr. hitközségnek a gyűlésterem előzékeny átengedéseért, a választmány egyhangulag elfogadta, Elnök a gyűlést bezárja.

Kmf.

Dr. Venetianer Lajos
jegyző.

Dr. Neumann Ede
alelnök.

Dr. Fischer Gyula
alelnök.

Dr. Bacher Vilmos, Dr. Bernstein Béla jegyzőkönyvhitelesítők.

Az Országos Rabbiegyesület tisztikara és rendes tagjai.

Diszelnökök: Bloch Mózes és Dr. Kohn Sámuel.

Elnök: Dr. Schnitzer Ármin. Alelnökök: 1. Dr. Neumann Ede, 2. dr. Fischer Gyula. Jegyzők: 1. Dr. Venetianer Lajos, 2. dr. Lövy Ferenc. Pénztárnok: Dr. Edelstein Bertalan. Ellenőr: Dr. Hevesi Simon. — Választmányi tagok: Dr. Bacher Vilmos, dr. Bárány József, dr. Bernstein Béla, dr. Blau Lajos, dr. Feldmann József, dr. Guttmann Mihály, Handler Márk, dr. Herzog Manó, dr. Kecskeméti Lipót, dr. Kiss Arnold, dr. Klein József, dr. Klein Mór, Kohn Mihály, dr. Löw Immanuel, dr. Perls Ármin, dr. Rosenstein Mór, dr. Rosenthal Tóbiás, dr. Schwarz Mór és dr. Weisz Izsák.

A vallásügyi bizottság tagjai: Breuer Soma, Büchler Pinkász, Feldmann Mózes, dr. Fischer Mihály, dr. Guttmann Mihály, dr. Klein Mór, Kohn Mihály, dr. Rosenthal Tóbiás, Schwarz Jakab és dr. Steinherz Jakab.

A tanügyi bizottság tagjai: Dr. Eisler Mátyás, dr. Fényes Mór, dr. Frisch Ármin, dr. Horvát Dezső, Lebovits József, dr. Mandel Ármin, dr. Rappaport Béla, Scheiber Lajos, dr. Schwarz Mór, dr. Vajda Béla.

A nyugdíjügyi bizottság tagjai: Dr. Adler Vilmos, dr. Büchler Sándor, dr. Edelstein Bertalan, dr. Heves Kornél, Hirtenstein Adolf, dr. Kriesthaber Béla, Kohn E. H., dr. Lenke Manó, dr. Rudolfer Antal.

<p>Dr. Adler Vilmos, Hatvan Dr. Bacher Vilmos, Budapest Dr. Bárány József, Kecskemét Dr. Bernstein Béla, Szombathely 5 Dr. Blau Lajos, Budapest Dr. Blumgrund Naftali, Abony Dr. Braun Salamon, Budapest Breuer Soma, Nagykáta Büchler F. Gyula, Mindszent 10 Büchler Márton, Orosháza Büchler Pinkász, Moór Dr. Büchler Sándor, Keszthely Büchler Zsigmond, Alberti-Irsa Dr. Diamant Gyula, Vukovár 15 Duneitz Alfred, Pacsa Dr. Edelstein Bertalan, Budapest Ehrlich Miksa, Körmend Ehrlich Mór, Rohoncz Dr. Eisler Mátyás, Kolozsvár 20 Elfer Jakab, Heves</p>	<p>Dr. Engelsmann Izidor, Budapest Dr. Farkas József, Budapest Dr. Feldmann József, Czepléd Feldmann Mózes, Budapest 25 Dr. Fényes Mór, Budapest Dr. Fischer Gyula, Budapest Dr. Fischer Mihály, Zombor Dr. Flesch Ármin, Mohács Dr. Frank József, Fiume 30 Dr. Friedmann Gyula, Szentes Friedmann Lipót, Kisbér Friedmann Mendel, Fegyvernek Dr. Frisch Ármin, Budapest Dr. Funk Sámuel, Pozsony 35 Dr. Goldberger Izidor, Sátoralja- ujhely Grossmann Simon, B.-Szt.-Lőrincz Dr. Grossmann Zsigmond, Bpest Grosz Dávid, Légrad Dr. Guttmann Mihály, Budapest</p>
--	---

- 40 Handler Márk, Tata
 Dr. Herzog Manó, Kaposvár
 Dr. Herschkovits Mózes, Somogyoszill
 Dr. Heves Kornél, Szolnok
 Dr. Hevesi Simon, Budapest
- 45 Dr. Hirschfeld Manó, Budapest
 Dr. Hirschler Ignác, Szeged
 Hirtenstein Adolf, Zalaszentgrót
 Dr. Horvát Dezső, Budapest
 Dr. Jordán Sándor, Szatmár
- 50 Dr. Kecskeméti Ármin, Makó
 Dr. Kecskeméti Lipót, Nagyvárad
 Dr. Kelemen Adolf, Fogaras
 Dr. Kiss Arnold, Budapest
 Klein Adolf, Szarvas
- 55 Dr. Klein Dezső, Siklós
 Dr. Klein József, Kassa
 Dr. Klein Mór, Nagybecskerek
 Kohn E. H., Csaba
 Kohn Mihály, Monor
- 60 Dr. Kohn Sámuel, Budapest
 Krausz Mór, Komárom
 Dr. Krausz Sámuel, Wien
 Dr. Krieszhaber Béla, Erzsébetfalva
 Lebovits József Baranyamágocs
- 65 Dr. Leipniker Márk Budapest
 Dr. Lenke Manó, Lugos
 Liebermann Manó, Kispest
 Dr. Lichtmann Mór, Ujpest
 Dr. Lövinger Adolf, Szeged
- 70 Dr. Lövy Ferenc, Marosvásárhely
 Dr. Löw Immanuel, Szeged
 Dr. Löwy Gusztáv, Lőcse
 Dr. Mandel Ármin, Szigetvár
 Neufeld Ármin, Zólyom
- 75 Dr. Neumann Ede, Nagykanizsa
 Dr. Pap Ignác, Ujvidék
 Dr. Perls Ármin, Pécs
 Prerau Jakab, Orsova
- Dr. Rappaport Béla, Budapest
- 80 Reichard Márk, Körmöczbánya
 Richter Zsigmond, Érsekújvár
 Dr. Richtmann Mózes, Budapest
 Dr. Rosenberg Ede, Magyar-kanizsa
 Dr. Rosenberg Sándor, Arad
- 85 Rosenblüh Jenő, Szászváros
 Dr. Rosenstein Mór Nagyikinda
 Dr. Rosenthal Tóbiás, Bonyhád
 Dr. Rubinstein Mátyás, Szekszárd
 Scheiber Lajos, Budapest
- 90 Dr. Schnitzer Ármin, Komárom
 Dr. Schönwald Károly, Tapolcza
 Schwalb Mór, Kalocsa
 Schwarz Jakab, Csáktornya
 Schwarz Ignác, Uj-Kécske
- 95 Dr. Schwarz Mór, Győr
 Dr. Schweiger Lázár, Eger
 Seltmann Lajos, Hódmezővásárhely
 Dr. Sidon Adolf, Versecz
 Dr. Silberfeld Jakab, Aranyos-Maróth
- 100 Dr. Singer Bernát, Szabadka
 Stein M. Miksa, Nagyszombat
 Dr. Steinherz Jakab, Székesfehérv.
 Stern Adolf, Ujszentanna
 Taub Jakab, Lovasberény
- 105 Dr. Ungar Simon, Eszék
 Dr. Vajda Béla, Losoncz
 Dr. Venetianer Lajos, Ujpest
 Vogel Nátán, N.-Szt.-Miklós
 Dr. Weisz Izsák, Esztergom
- 110 Weisz Izsák, Kajászószentpéter
 Dr. Weisz Miksa, Budapest
 Dr. Weizkopf Artur, Rozsnyó
 Dr. Wellesz Gyula, Nagybitse
 Dr. Wézel-Diósi Sámuel, Déva
- 115 Dr. Wiesner Henrik, Zezdán
 Dr. Wilhelm Joákim, Budapest

Felhívás.

A nyugdíjintézet céljaira eddig hatvan hitközségből kerültek hozzánk a már több ízben megsürgetett adatok.

Rendkívül csekély szám. A legpesszimisztikusabb felfogás mellett is ötször ennyit vártunk.

Nincs magyarázata, még kevésbé mentsége a késedelemnek.

Ha azt nem akarják t. kartársaink, hogy vállalkozásunk saját hibánkból dugába dőljön, hogy mindazok a remények, melyek hozzá fűződnek, hosszú időre meghiusuljanak, küldjék meg az adatokat.

Tiszteléken helyről biztató ígéretet vettünk, hogy az ügyet komolyan fel fogják karolni, hogy a régóta vajudó kérdést kielégítő módon meg fogják oldani.

Ennek az ígéretnek erkölcsi komolyságához nem fér szó.

De ha t. kartársaink annyi érdeklődést sem tanusítanak a nagyfontosságú, a magyar rabbikart oly közelről érintő ügy iránt, hogy a szükséges adatokat bocsássák rendelkezésünkre, nyugdíjintézetünk nem lesz soha.

Ujból kérjük az adatokat, melyek dr. Venetianer Lajos egyesületünk jegyzőjéhez (Ujpest) küldendők.

Kérjük a hitközségek tek. elnökségeit, hogy az előfizetési díjat mennél előbb megküldeni sziveskedjenek.

A tagsági díj (4 korona) Dr. Edelstein Bertalan egyesületi pénztárhoz (Budapest, II., Lajos-u. 9. II. em. 12 a.) küldendő, a kinél az új tagok is jelentkeznek.

Tartalom: Szellemi mozgalmak. II. — „Van idő a hallgatásra és van idő a szólásra.“ Dr. Steinherz Jakab. — Krónika. — Az Országos Rabbiegyesület 1907. december 23-án tartott választmányi gyűlésének jegyzőkönyve. — Az Orsz. Rabbiegyesület tisztikara és rendes tagjai. — Felhívás. — Kérelem.